

पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ मधील कलम  
१२३ अंतर्गत अभिकरण योजना सन २००६-२००७  
पासून उच्च शिक्षण विभागाकडून स्वतंत्ररित्या  
राबविण्याबाबत

### महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्र. ईबीसी- १००६/(१६०/०६)/मशि-६

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-३२

दि. ९ फेब्रुवारी, २००७

- संदर्भ- १) शासन निर्णय, शिक्षण व समाजकल्याण विभाग, क्र. ईबीसी  
१७६३/एच, दि. १९ जून, १९६४
- २) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग, क्र. एफईडी/१५९२/  
१२०२/(११३२)/साशि-५, दि. १८ ऑक्टोबर, १९८३.
- ३) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग, क्र. ईबीसी १०९२/  
१२२१/साशि-५, दि. ३० मार्च, १९९३
- ४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, क्र. एफईडी/  
२००४/६३७६५/(५१०/०४)/कंपुयो, दि. २५ ऑक्टोबर, २००४
- ५) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, क्र. ईबीसी  
२००४/(६१४/०४)/कंपुयो, दि. २५ ऑक्टोबर, २००४
- ६) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, क्र. एनडीएफ/  
२००४/(६१३/०४)/कंपुयो, दि. २५ ऑक्टोबर, २००४
- ७) संचालक, उच्चशिक्षण यांचे क्र. उशिसे/वा.ख. २००६-०७/ईबीसी/  
मा.सै./स्वा.सै./प्राथ./माध्य शिक्ष.पाल्य/खुगुशि/गणित/भौतिक/विद्यानि.  
टंपाईप्रस्त फी माफी/१४ अई/३७५४, दि. १९.६.२००६ चे पत्र

प्रस्तावना- पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ मधील कलम १२३ च्या अंतर्गत अभिकरण योजना ही शालेय  
शिक्षण विभागासमर्पित, ग्राम विकास विभागाच्या अधिपत्याखालील जिल्हा परीषदेच्या शिक्षणाधिकाऱ्यांकडून  
राबविली जात होती. त्यासाठी त्यांना अभिकरणापोटी प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५% रक्कम दिली जात होती.

तत्कालीन शिक्षण व सेवायोजन विभागाचे मे, १९९२ मध्ये शालेय शिक्षण विभाग व उच्च व  
तंत्रशिक्षण विभाग अशा दोन विभागामध्ये विभाजन झाले आहे. त्यामुळे शालेय शिक्षण विभागाने संदर्भाधीन  
क्र. ४, ५ व ६ वरील दि. २५ ऑक्टोबर, २००४ च्या शासन निर्णयान्वये, खालील योजना या शालेय  
शिक्षण विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व शिक्षणाधिकारी, जिल्हा परिषदा (माध्यमिक) यांचेमार्फत सन  
२००५-२००६ पासून अमलबजावणीत येणार नाहीत असे आदेश निर्गमित केले आहेत.

१. ज्यांचे किंवा ज्यांचे पालकांचे पार्षिक उत्पन्न रु. १५,०००/- पेक्षा अधिक नाही अशा  
आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलत
  २. माजी सैनिकांच्या मुलांना/ पाल्यांना शैक्षणिक सवलती
  ३. स्वतंत्र सैनिकांच्या मुलांना शैक्षणिक सवलत.
  ४. प्राथमिक/माध्यमिक शिक्षकांच्या मुलांना फी माफी (१ ली ते पदव्युत्तर - निशुल्क शिक्षण)
- तसेच राज्यातील शिक्षण उपसंचालक, विभागीय कार्यालयांमार्फत उच्चशिक्षण विभागाशी संबंधीत  
खालील शिष्यवृत्त्या राबविल्या जातात,
१. राज्य शासनाची खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
  २. राज्यातील प्रशासन गणित/भौतिकशास्त्र विषयातील प्रशासन विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती
  ३. विज्ञानिकेतन शिष्यवृत्ती.

४. राज्यातील टंचाईग्रस्त /अवर्षणग्रस्त खेड्यातील विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाच्या परीक्षा फीची प्रतपूर्ती करण्याबाबतची योजना.

त्यामुळे, प्रस्तुत योजना या विभागाच्या अधिपत्याखालील उच्च शिक्षण संचालनालयातर्फे उपलब्ध कर्मचाऱ्यांच्या आधारे राबविण्याचा निर्णय देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

**शासन निर्णय:-** राज्यातील उच्च शिक्षण ( इयत्ता १२ वी नंतर) घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सद्यस्थितीमध्ये खालील सवलती देण्यात येतात:-

- १) टंचाईग्रस्त भागातील ईबीसी धारक विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ व परीक्षा मंडळे यांची फी सवलत योजना,
- २) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना शुल्क सवलत योजना,
- ३) माजी सैनिकांच्या पाल्यांना शैक्षणिक सवलती,
- ४) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुलांना शैक्षणिक सवलती,
- ५) प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षकांच्या पाल्यांना महाविद्यालयीन शैक्षणिक सवलती
- ६) राज्य शासनाची खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
- ७) राज्यातील प्रज्ञावान गणित/भौतिकशास्त्र विषयातील प्रज्ञावान विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती
- ८) विद्यानिकेतन शिष्यवृत्ती.

२. या सवलतींची योजना सन २००६-२००७ या आर्थिक वर्षापासून शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेमार्फत राबविण्यात येईल. त्यानुसार, उपरोक्त ८ योजनांची अंमलबजावणी शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील सहसंचालक, विभागीय कार्यालयांमार्फत करण्यात यावी. याबाबतची देयके संबंधित कोबागारांना सादर करण्याचे अधिकार विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांना देण्यात येत आहेत.

३. सदर योजनांपैकी ज्या योजना ग्रापविकास विभागाच्या अधिपत्याखालील शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), यांचेमार्फत राबविण्यासाठी त्यांना अधिकारणापेटी देय करण्यात येत असलेली रक्कम प्रदान करण्यात येत होती, ती आता देण्यात येवू नये.

४. शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण यांनी सद्यस्थितीत सदर योजना क्षेत्रीय स्तरावरील यंत्रणेच्या सध्याच्या कर्मचारी वर्गातून राबवावी.

५. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. 20070209161501001 असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अरविंद चौधरी)

सहसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,  
शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे  
शिक्षण संचालक, (माध्यमिक/उच्चमाध्यमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे  
संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई  
संचालक, व्यवसाय शिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई  
संचालक, प्रशिक्षण व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई  
संचालक, कला संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई  
संचालक, ग्रंथालय संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई  
सर्व सहसंचालक, उच्च शिक्षण विभागीय कार्यालय  
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण/ आयुर्वेद/ समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.  
आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.

सर्व शिक्षणाधिकारी, जिल्हा परीषद, (माध्यमिक)  
सर्व विद्यापीठांचे कुलसचिव  
सर्व जिल्ह्यांचे समाजकल्याण अधिकारी,  
सर्व महानगरपालिका व नगरपालिका,  
महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परीक्षा) १/२, मुंबई/नागपूर.  
अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई  
सहसंचालक, लेखा व कोषागारे,  
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी  
निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी,  
मंत्रालयातील सर्व प्रशासकीय विभाग.  
मा. मुख्यमंत्र्याचे खाजगी सचिव,  
मा. मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे खाजगी सचिव,  
मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे खाजगी सचिव,  
उच्च व तंत्रशिक्षण विभागातील सर्व कार्यासने  
निवडनस्ती/ मशि-६